

ASUTUSESISESEKS KASUTAMISEKS
Teabevaldaja: Riigikontroll
Juurdepääsupiirang 11.07.2023 - 31.08.2023
Alus: RKS § 48 lg 2

Marko Gorban
kantsler
Regionaal- ja Põllumajandusministeerium

Meie 11.07.2023 nr 2-1/80096/5

Märgukiri auditi „Riigi 2022. aasta raamatupidamise aastaaruande õigsus ja tehingute seaduslikkus“ tulemuste kohta Regionaal- ja Põllumajandusministeeriumi valitsemisalas

Austatud kantsler

Riigikontroll tegi riigi 2022. aasta raamatupidamise aastaaruande õigsusele ja tehingute seaduslikkusele hinnangu andmiseks audititoiminguid Maaeluministeeriumi (nüüd Regionaal- ja Põllumajandusministeerium) valitsemisalas määral, mis oli vajalik, et veenduda riigi seisukohalt oluliste finantsaruannete kirjade õigsuses ning oluliste majandustehingute seaduslikkuses. Tehtud töö tulemuste põhjal koostab Riigikontroll ühe auditiaruande riigi kohta tervikuna.

Auditi käigus tegid audiitorid Maaeluministeeriumi valitsemisalas 2022. aasta septembrist kuni 2023. aasta juunini järgmisi audititoiminguid:

- kontrollisid valitsemisala 2022. aasta eelarve täitmise aruande õigsust;
- kontrollisid riigi seisukohast oluliste tehingute vastavust riigieelarve seadustele ja raamatupidamises kajastamise õigsust ning sisekontrollisüsteemi toimimist valdkondades nagu
 - toetuste saamine, vahendamine ja andmine,
 - tööjõukulude arvestus,
 - majandamiskulude tegemine,
 - tehingud põhivaraga;
 - kohtuvaidluste nõuete ja kohustiste arvestus.

Riigikontroll ei tuvastanud tööjõukulude arvestuse, kohtuvaidluste nõuete ja kohustiste arvestuse, majandamiskulude tegemise ja põhivara tehingute tegemise sisekontrollisüsteemi toimimises, raamatupidamises kajastamisel ega tehingute seaduslikkuses kontrollitud ulatuses olulisi puudusi.

Riigikontroll juhib audititoimingute tulemusena tähelepanu eelarvestamisega seotud puudustele ning sarnaselt varasemate aastatega eksimusele Põllumajanduse Registrite ja Informatsiooni Ametis (PRIA) toetuste tekkepõhises arvestuses.

1. Valitsemisala osa tegevuste eelarvet on ületatud ning osa eelarvest on oluliselt alaplaneeritud või planeerimata jäetud

- 1.1. Riigikontroll tuvastas Maaeluministeeriumi valitsemisala eelarve täitmise aruande kontrolli käigus, et on ületatud kolme tegevuse puhul piirmääraga eelarvet (kahe tegevuse eelarvet põllumajanduse, toidu ja maaelu programmis ning ühe tegevuse eelarvet kalandus-programmis) kokku summas 238 206 eurot. Ülekulu jääb 2022. aasta riigieelarve seadusega lubatud piiridesse, kuid minister on jätnud eelarve liigenduse muutmata ehk ei ole tõstnud

eelarvet ülejäägiga ridadelt ülekuluga ridadele. Teisisõnu on asutused teinud kulusid, kuigi selleks eelarves raha polnud.

1.2. Lisaks selgus, et valitsemisala 2022. aasta eelarvesse ei olnud planeeritud finantseerimistehinguid, kuigi nende tehingute täitmine oli 2022. aastal 7,8 miljonit eurot ning eelnenud 2021. aastal 8,4 miljonit eurot. Kusjuures ei ole tegu erakorraliste tehingutega, vaid peamiselt laekumistega varem (Maaelu Edendamise SAgA) sõlmitud rahastamislepingute alusel.

1.3. Samuti on valitsemisala eelarves oluliselt alaplaneeritud nii tulu majandustegevusest (eelarve 7,2 miljonit eurot ja täitmine 10 miljonit eurot) kui ka intressi- ja omanikutulud (eelarve 245 000 eurot ja laekumine 3,8 miljonit eurot). Mõlemal juhul on eelarve täitmine ligikaudu 3 miljoni euro võrra kavandatud suurem. Kusjuures, kui intressi- ja omanikutulud laekuvad riigieelarvesse, siis majandustegevusest laekuvaid tulusid saab asutus selle võrra rohkem kasutada oma kulude katteks.

Võimalikult täpne finantseerimistehingute ja tulude eelarve planeerimine on oluline, et võimaldada asutustele piisav eelarve maht ja anda õige ülevaade nende majandustegevusest.

Riigikontrolli soovitusel Regionaal- ja Põllumajandusministeeriumi kantslerile:

– tagada operatiivselt piisav eelarve kõigile tegevustele, sh muuta vajaduse korral seadusega lubatud piires eelarvet;

– planeerida eelarvesse finantseerimistehingud;

– tagada, et asutused planeeriksid eelarves nii majandustegevusest saadava tulu kui ka intressi- ja omanikutulu õigesti, sh lähtudes eeldatavast laekumisest ja kavandatud kulutustest.

2. Põllumajanduse Registrite ja Informatsiooni Amet kajastab jätkuvalt toetuste vahendamist vales perioodis

2.1. Riigikontroll on tuvastanud igal aastal vigu Põllumajanduse Registrite ja Informatsiooni Ameti (PRIA) toetuste tekkepõhises kajastamises. Riigikontroll auditeeris ka 2022. aastal pisteliselt toetuste kajastamist ning selgus, et PRIA on kajastanud 2022. aasta vahendatud toetuse kulu ja tuluna vähemalt summas 139 587 eurot ekslikult vales perioodis (2023. aastal).

Varasematel aastatel on Riigikontroll juhtinud tähelepanu peamistele vigade tekkimise põhjustele, sh sellele, et toetuse menetlejad ei kontrolli, kas toetuse saaja on süsteemi sisestanud tekkepõhise õige kuupäeva. Riigikontroll juhib endiselt tähelepanu, et toetuste menetlejatel tuleb hinnata maksetaotlusele sisestatud tekkepõhise kuupäeva õigsust, mis on raamatupidamise kande aluseks, sh peab süsteemi sisestama kuupäeva, mis näitab põhivara soetamise või tegevuskulu tegemise tegelikku perioodi (mis alati ei pruugi kattuda kuludokumentide väljastamise kuupäevaga).

Toetuste kajastamine õiges perioodis on oluline, et saada asutuse tegevusest õige ülevaade. Tekkepõhise arvestuse printsiibi rikkumise tulemusena on Maaeluministeeriumi valitsemisala eelarve täitmise aruandes ja tulemiaruanDES näidatud tulusid ja kulusid tegelikust väiksemana vähemalt summas 139 587 eurot.

Riigikontrolli soovitus Regionaal- ja Põllumajandusministeeriumi kantslerile: koostöös Põllumajanduse Registrite ja Informatsiooni Ametiga selgitada jätkuvalt menetlejatele majandustehingu tekkepõhise toimumise põhimõtteid, sh juhtida tähelepanu valesti kajastamise riskikohtadele.

Ootame Teie kirjalikku vastust märgukirjas tehtud soovitude kohta hiljemalt **11. augustiks 2023.**

Riigikontroll tänab Maaeluministeeriumi valitsemisala teenistujaid meeldiva koostöö eest ning loodab, et esitatud tähelepanekutest ja soovitustest on abi sisekontrollisüsteemi tõhustamisel ning raamatupidamisarvestuse parandamisel ministeeriumi valitsemisalas.

Lugupidamisega

/allkirjastatud digitaalselt/

Ines Metsalu-Nurminen
auditiosakonna peakontrolör

Karin Rajapu
Karin.Rajapu@riigikontroll.ee